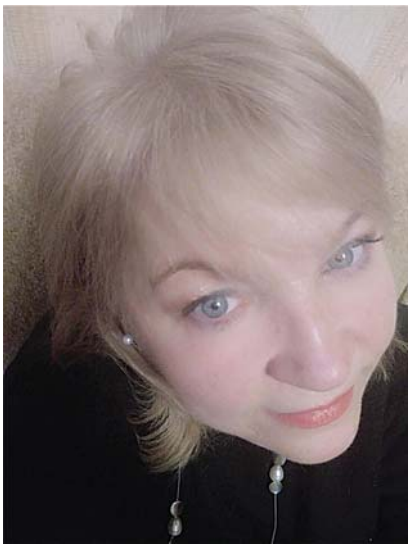

Олена Блінова,
учитель-методист зарубіжної літератури,
спеціалізована школа № 210
Оболонського району м. Києва

Солодкі мрії
Урок за казкою Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»(5 клас)

УДК 373.5.016:821.09(410)(092)ДАЛ
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371514

Тема уроку: « Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дала. У світі казкових пригод

Мета

Дидактична:

1. Розширення лексичного запасу: ознайомити учнів з новими термінами та виразами, пов'язаними з шоколадом, фабрикою, технологією виробництва.
2. Розвиток навичок читання: розвивати уміння виокремлювати головні ідеї, розуміти характеризацію персонажів та аналізувати хід подій.
3. Вивчення стилістики: визначати особливості стилю Роальда Дала, його гумористичного підходу та технік створення образів.

Виховна:

1. Формування ціннісних орієнтацій: збагатити уявлення про справедливість, працьовитість, відданість мріям та перевагу доброзичливості.
2. Сприяння розвитку креативності: заохочувати учнів до творчого мислення, ініціативи та уяви.
3. Виховання бажання досягати цілей: впливати на учнівську мотивацію досягати успіху та вдосконалення.

Розвивальна:

1. Розвиток критичного мислення: сприяти розвитку умінь аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення.
2. Розвиток мовленнєвих навичок: удосконалювати навички виразного читання, усного та письмового висловлення думок.
3. Розвиток соціальних компетентностей: привчати до співпраці, взаєморозуміння та підтримки серед учнів.

Тип уроку: комбінований урок.

Обладнання уроку: текст повісті-казки, презентація, відео про письменника, епізоди з фільму «Чарлі і шоколадна фабрика», дидактичний матеріал.

ХІД УРОКУ

І. Організаційний момент.

Перевірка готовності класу до уроку, психологічне налаштування класу до роботи.

Добрий день, дорогі діти! Дуже рада всіх вас бачити такими привітними і позитивно налаштованими! Гарний настрій знадобиться вам для виконання сьогоднішніх завдань!

Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитися, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
І дружно й плідно працювати.

ІІ. Повідомлення теми, мети уроку, мотивація навчальної діяльності учнів.

Сьогодні ми поговоримо про твір Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»

Перегляд учнями короткого відео про письменника, а після цього ***бесіда*** з дітьми про цікаві факти про Дала.

Роальд Дал народився в Англії і з дитинства говорив англійською мовою, проте вдома з батьками спілкувався норвезькою (батьки — вихідці з Норвегії). Дал був фотографом, тому як співробітник нафтової компанії поїхав в Танганьїку; під час війни

© Олена Блінова, 2026

був військовим льотчиком, зазнав аварії, пережив тимчасову сліпоту, збив кілька бомбардувальників, був демобілізований, став помічником військового аташе в США — а потім письменником.

Дала запрошували на звані обіди, він крутився в елітних колах, в результаті чого зав'язав дружбу з такою відомою особою, як Ян Флемінг (автор романів про James Bond), побився на кулаках з Ернестом Гемінгвеєм і навіть мав честь пограти в покер з Гарі Труменом (33-й президент США, 1945–1953)

За свої «страшні» розповіді Дал був нагороджений премією Едгара По. Також писав сценарії для Голлівуду (зокрема, переробив для кіно роман свого друга Яна Флемінга «Живеш тільки двічі»).

Роальд колекціонував картини. В основному це були твори французьких імпресіоністів, але його колекція також містила роботи Малевича, Гончарової та інших художників.

Роальд охоче жив за містом, обожнював природу, рослини, тварин. Він вирощував троянди та овочі (особливо любив вирощувати цибулю). У домашньому господарстві були кури, кролики, птахи, собаки, але не було котів — їх письменник не любив.

Діти ***відповідають на поставлені запитання і обговорюють*** переглянуту інформацію:

— Який факт про письменника здивував найбільше?
— Які твори було згадано у відео?
— Чи ви чули щось про твір «Чарлі і Шоколадна фабрика»»?

III. Вивчення нового матеріалу.

Повідомлення заздалегідь підготовлених учнів

Більшу частину творів Роальд Дал написав у своїй «хижці», яку називав «гніздечком». Навколо себе в кабінеті він хотів бачити улюблені речі: велику кулю з обгорток цукерок, вигнуте крісло й розліновані жовті записники, які привозив зі США. У кабінеті не було письмового столу — Дал завжди писав олівцем, поклавши записник на коліна й підклавши під нього картон. Книга «Чарлі і шоколадна фабрика» була написана протягом 1961—1962 рр. Вона має присвячення: «Для Тео». Це був нелегкий період у житті письменника. Захворів його син Тео, небезпека була смертельною. А в 1962 р. померла донька Олівія. Щоб підтримати дітей (їх було п'ятеро), Дал почав вигадувати для них казки. «Зазвичай я розповідав їм різні історії щовечора, — згадував письменник. — Деякі з них були жахливі. Але раз чи двічі діти говорили: «А можна дізнатися продовження історії, яку ти розповідав останнього разу?».

Так я почав писати «Джеймс і гігантський персик». Це так мені сподобалося, що, не зупиняючись, я перейшов до «Чарлі». За словами Дала, основою для історії стали дитячі враження автора. Під час навчання в школі-інтернаті «Рептон» він та інші хлопчики отримували цікаві подарунки. «Час від часу кожен хлопчик нашої школи отримував звичайну сіру картонну коробку. Хоч вірте, хоч ні, це був подарунок від великої шоколадної фабрики «Кедбері». Усередині коробки лежали дванадцять плиток, усі різної форми, з різною начинкою і всі з номерами від 1 до 12. Одинадцять із цих шоколадок були новими винаходами фабрики. Дванадцята, добре нам відома, була «контрольною». Роальд та інші хлопці дегустували їх і ставилися до цього дуже серйозно. Один із висновків Дала звучав так: «Занадто тонкий смак». Саме тоді він став сприймати шоколад як результат складних лабораторних досліджень і мріяв працювати в кондитерській лабораторії, уявляючи, як він створює новий, невідомий сорт шоколаду. «Це були солодкі мрії, захопливі фантазії, і я не сумніваюся, що пізніше, тридцять п'ять років потому, коли я розмірковував над сюжетом моєї другої книги для дітей, я згадав ті маленькі картонні коробки й нові шоколадки в них і почав писати книгу під назвою «Чарлі і шоколад-

Учитель Олена Блінова з учнями спеціалізованої школи № 210 Оболонського району м. Києва

на фабрика». Книга була двічі екранізована: в 1971 і в 2005 рр. У 1972 р. Р. Дал написав продовження повісті — «Чарлі і великий скляний ліфт» та планував створити третю книгу, але свій задум не здійснив

Словникова робота

Розповідь-нагадування про жанр «фентезі»

Фе́нтезі (слово середнього роду, англ. fantasy — фантазія) — піджанр фантастики — одного з жанрів сучасного мистецтва, дія якого відбувається у вигаданому світі, де чудеса і вигадка нашого світу є реальністю. Світ подібний до Середньовіччя, властивою основою світу є магія, він наповнений чарівними істотами, оповідь епічна, тому час зациклений і йде по колу (є зміна пір року, однак нема історичного розвитку епохи). Ці риси визначальні для фентезі і поєднують жанр із літературною казкою.

Магія й інші надприродні явища не обов'язково повинні бути головними елементами сюжету, теми чи місця дії, проте в будь-якому роазіу вони наявні у творі як частина картини світу. Багато історій цього жанру відбуваються у вигаданих світах, де чари є звичною справою. Від наукової фантастики та літератури жахів фентезі відрізняється відсутністю (псевдо)-наукових та моторошних тем, хоча усі три жанри мають багато спільного.

IV. Закріплення нового матеріалу.

Заохочення до прочитання. Перегляд трейлеру з фільму «Чарлі і шоколадна фабрика» і ***коментар*** цікавих фактів про створення фільму.

Тім Бертон є великим прихильником Боллівуду, тому вставив у своє кіно фрагмент про індійського принца.

Зйомки фільму почалися 21-го червня 2004 року у п'яти найбільших павільйонах на студії Pinewood в Лондоні.

Човен Віллі Вонки будували 20 тижнів.

Льодяники на деревах та солодка вата у фільмі є справжніми кондитерськими виробами.

Компанія Nestle надала для зйомок фільму 1,850 плиток справжнього шоколаду.

Також було виготовлено 110,000 штучних плиток.

У своєму інтерв'ю Джонні Denn казав, що його Віллі Вонка буде поєднанням Говарда Хьюза та гламурної рок-зірки 70-х.

Роль Доктора Вонки була написана спеціально для фільму.

Бесіда з учнями

Перегляд фрагмента з фільму, де показана шоколадна фабрика, після чого учні мають відповісти на такі ***питання***:

— Які ваші враження від шоколадної фабрики?
— Якими були б ваші дії, якщо ви б виграли золотий білет?
— Що ви передусім зробили б, потрапивши на шоколадну фабрику?

Знайомство з героями з героями.

Вчитель показує ***фото*** головних героїв, а учні иають сказати:

— Хто на вашу думку заслужено отримав золотий білет?
— Хто ваш улюблений герой?
— Який герой вам не подобається? Чому?

V. Узагальнення та систематизація знань вивченого матеріалу.

Складання ***акровірша*** до образу Чарлі Бакета

Ч-чуйний
А-активний
Р-розумний
Л-люблячий
І-ініціативний

Учні ***відповідають на запитання***:

— Яка, на вашу думку, мораль цієї історії?

VI. Підсумки уроку.

Діти, відповідаючи на запитання**,** роблять висновок і дають самооцінку своїй роботі на уроці:

— Який ваш улюблений персонаж? Чому?
— Чим вам подобаються Верука, Август, Віолетта та Майк?
— Чим не подобаються?

VII. Домашнє завдання.

Дочитати твір «Чарлі і шоколадна фабрика», взяти ***інтерв'ю*** в улюбленого персонажа повісті-казки.